

НАУКОВА РОБОТА СТУДЕНТІВ І МОЛОДИХ ВЧЕНИХ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Проф. В. Г. Коляденко, проректор з наукової роботи Українського державного медичного університету,

професор В. З. Нетяженко, науковий керівник СНТ Українського державного медичного університету.

У 1881 році в Київському університеті св. Володимира студентами медичного факультету О. А. Киселем та Ф. Г. Яновським було створено Клінічне товариство студентів-медиків. Його засновники мали за мету поглиблене вивчення клінічних дисциплін, роботу з хворими, дослідницьку діяльність, узагальнення результатів своїх спостережень. З перших днів свого існування товариство стало відігравати значну роль в професійному становленні студентів-медиків, в формуванні їх світогляду та життєвої позиції. В 1912 році О. А. Кисель, вже будучи приват-доцентом, писав: «Сердечно привітствую Клиническое Общество; увѣрен въ его блестящемъ будущемъ. Горячо вѣрю въ громадное значеніе научныхъ студенческихъ обществъ». Згодом Клінічне товариство студентів-медиків було перетворено в Студентське наукове товариство (СНТ) Київського медичного інституту; йому було присвоєне ім'я одного з його засновників — педіатра, професора О. А. Киселя. Інший засновник товариства теж збагатив українську і світову медичну науку: ім'я академіка, терапевта-фізіатра Ф. Г. Яновського знає і шанує наукова медична громадськість на всіх континентах земної кулі. Ціла плеяда видатних українських вчених-медиків вийшла з лав Студентського наукового товариства ім. проф. О. А. Киселя за більш ніж сторічну історію його існування.

Із здобуттям Україною незалежності 24 серпня 1991 року почалася нова епоха в історії Київського медичного інституту, а, отже, і його Студентського наукового товариства. В 1992 році наш навчальний заклад набув університетського статусу і став Українським державним медичним університетом ім. акад. О. О. Богомольця. Це наклало відбиток і на діяльність СНТ, піднесло його роботу на якісно новий рівень.

Які ж основні аспекти організації наукової роботи студентів УДМУ в сучасних умовах?

Науково-дослідна робота студентів (НДРС) є важливим засобом підвищення якості підготовки та виховання лікарів, які будуть спроможні творчо застосовувати свої знання, освоювати сучасну наукову інформацію, робити внесок в набуття темпів науково-технічного прогресу.

Беручи участь в науковій роботі кафедр, студенти засвоюють методи та засоби вирішення наукових та практичних питань, набувають необхідних навичок роботи в наукових колективах, знайомляться з організацією їх

роботи, нарешті, ґрунтовніше засвоюють учбовий матеріал.

Залучення студентів нашого університету до наукових розробок кафедр дозволяє використовувати їх творчий потенціал у справі вирішення актуальних питань передової медичної думки та практики охорони здоров'я.

Отже, НДРС є продовженням та поглибленням учбового процесу. Крім того, НДРС дозволяє вилучити серед студентського колективу найбільш талановитих для цілеспрямованої підготовки наукових та педагогічних кадрів.

Необхідні матеріальні витрати, пов'язані з проведенням науково-дослідних робіт, що виконуються студентами, проводяться у встановленому порядку за рахунок коштів, які виділяються університетом на організацію дослідницької діяльності; за рахунок замовників, з якими укладаються угоди. Важливим джерелом фінансування сьогодні є конкурсні теми, які одержують цільові кошти від урядових структур. На одне з ведучих місць фінансування вузівської науки повинна висуватись і комерційна діяльність, що вже сьогодні відіграє помітну роль в роботі різних медичних структур.

Обов'язок керівництва університету — заохочення студентів до участі в наукових розробках. Ця проблема особливо актуальна і важлива. На жаль, на даному етапі розвитку суспільства велика кількість молоді замість поглибленої професійної орієнтації та наукового пошуку ставить собі за мету вирішення виключено матеріальних питань. Це приводить до помітного падіння престижу кар'єри науковця, і, як наслідок, зменшення кількості членів студентського наукового товариства.

Вирішувати цю ситуацію потрібно комплексно. Робота має бути організована так, щоб студенти-науковці могли помітну частину свого часу віддавати дослідницькій діяльності. З цією метою створена і працює «Ініціативна група СНТ». Студенти, які входять до її складу мають право використовувати один учбовий день на тиждень для роботи в клініках та лабораторіях по своїй науковій темі. Не менш важливий вільний обмін науковою інформацією та результатами свого пошуку між студентами різних кафедр та різних ВУЗів. Для цього молоді науковці мають можливість бути відрядженими на конференції як в міста України, так і за кордон. Необхідні витрати на такі відрядження здійснюються за рахунок навчальної установи.

З другого боку обов'язковим є створення для студентів надійного шляху для розповсюдження результатів своїх досліджень при відповідному рівні їх виконання. Для цього в Українському Державному медичному університеті кожен рік виходять 2—3 збірки студентських наукових робіт. Внаслідок цього тільки за останній час кількість друкованих праць студентів збільшилась майже вдвічі.

Інше направлення — це матеріальне заохочення студентів до НДР. Періодичне грошове

преміювання, яке проводиться нами багато років, неспроможне зараз вичерпати проблеми. Більш важливим є участь студентів в тимчасових творчих колективах, виконанні господарсько-технічних тем. Завідувачі кафедр мають можливість зараховувати найбільш активних гуртківців на 0,5 посади препаратора чи лаборанта своєї кафедри. Крім того, для наукової молоді створюються умови, в яких вільно може розвиватися комерційна діяльність. Такий підхід вже дає свої результати.

Завдяки перерахованим заходам у 1992/1993 навчальному році нам вдалось зупинити падіння кількості членів СНТ; в цьому ж році ми сподіваємось побачити тенденцію до їх збільшення.

Студенти, які беруть участь в науково-дослідній роботі кафедри, користуються обладнанням, приладами та інструментами учбових та наукових лабораторій кафедри. Інша група студентів виконує фрагменти НДР на базі науково-дослідних інститутів АМН та АН України. Ми бачимо великі перспективи в поєднанні зусиль ВУЗівської та академічної науки, в тому числі в справі підготовки наукових та педагогічних кадрів. Сучасний розвиток медицини диктує необхідність використання надто складної апаратури та приладдя, що не завжди під силу окремій установі. Крім цього, об'єднання інтелектуального потенціалу кафедр та НДІ обов'язково приведе до прискорення темпів наукового пошуку, висвітлення нових ідей, виховання майбутніх науковців. Позитивність такої спільної діяльності ми бачимо на прикладі працюючих учбово-методично-наукових центрів урології та нейрохірургії, що склалися завдяки співпраці відповідних кафедр та НДІ.

Нас постійно турбує доля наших випускників, особливо тих, хто вже з студентських років виявив неабияку схильність до наукової роботи. Кожного року поповнюється склад молодих вчених університету: аспірантів, асистентів-стажистів, магістрів та клінічних ординаторів. Нова концепція медичної освіти, що вносить помітні зміни до існуючої системи підготовки науковця, потребує нових організаційних рішень з цього питання. Найбільш талановиті випускники 1993 року, відмінники навчання, отримали рекомендації Вченої Ради для вступу до магістратури. Іншій групі випускників, які мають рекомендації факультетських рад щодо наукової праці теж створюються умови для виконання наукових досліджень та кандидатських дисертацій ще в роки навчання в інтернатурі.

Організація студентської наукової діяльності була б неможливою без відповідних форумів студентської науки — щорічних конфе-

ренцій, які за нашою допомогою та підтримкою проводяться Радою СНТ. На конференціях студенти отримують можливість у формі усної доповіді з відповідними ілюстраціями висвітити основні результати проведених досліджень. В процесі підготовки таких повідомлень набуваються навички роботи з літературними джерелами, узагальнення та аналізу отриманих даних. Під час роботи секцій молоді науковці обмінюються досвідом із своїми колегами з інших кафедр та інших міст, прислуховуються до порад та нотаток досвідчених вчених.

Міжреспубліканські та міжнародні конференції студентів і молодих вчених за останні роки стали традицією в Українському державному медичному університеті. У 1990 році відбулась Міжрегіональна студентська наукова конференція із захворювань шлунково-кишкового тракту, у 1991 році — Міжреспубліканська наукова конференція студентів та молодих вчених з міжнародним представництвом в галузі кардіології, а в 1992 році — вже Міжнародна конференція студентів та молодих вчених «Клінічна та експериментальна фармакологія. Нові матеріали та методи в медицині».

Ми повинні підкреслити кілька особливостей студентських наукових конференцій і конференцій молодих вчених в останні роки. Перш за все це активне залучення до їх організації відомих медичних та фармацевтичних фірм. Їх спонсорська діяльність та оплата рекламних послуг дає можливість значно скоротити витрати Університету на проведення наукових форумів при одночасному підвищенню їх рівня. У Раді СНТ та Раді молодих вчених склалися надійні ділові стосунки з фірмами «Карл Цейс» (Німеччина), «Апджон» (США), «Хафслунд Нікомед» (Норвегія), «Лейрас» (Фінляндія) та ін.

Друга особливість — це активна участь студентів і молодих вчених в міжнародних наукових конгресах і симпозиумах. Доречі, студенти і молоді науковці нашого університету тільки в 1992/1993 навчальному році доповідали про свої наукові дослідження в Англії, Туреччині, Португалії, Польщі, де їх роботи одержали високу оцінку. Їх праці були надруковані в наукових журналах та збірках за кордоном. І це вносить оптимізм, бо свідчить про те, що навіть у наш скрутний час не згасає у молоді дослідницький запал; навпаки — кращі представники нашого студентства та молоді вчені ведуть творчий пошук, активно торують шлях у науку. І тому ми впевнені — наукова молодь незалежної України буде мати свій помітний внесок в науку майбутнього.

ШАНОВНІ КОЛЕГИ

Науково-виробнича фірма «КРІОС» була створена при акціонерному товаристві «НОРД». На протязі трьох років свого існування фірма проводить розробки медичної холодильної техніки. За ці роки створені та випущені декілька зразків холодильної техніки, які застосовуються в практиці і одержали позитивні відгуки від спеціалістів. Фірма застосовує найсучасні технології і сподівається бути корисною для лікарів. Зараз «КРІОС» виробляє:

- морозильні камери різного об'єму і рівня температур;
- холодильні камери з системами управління холодильними установками;
- переносні сумки-термоси;
- апарати для ліофільної сушки різних об'ємів;
- спеціальні холодильні установки ММ-1

для зберігання біологічних об'єктів при температурі від 0 до -12 гр. С, з внутрішніми розмірами $2100 \times 600 \times 600$.

Фірмою розроблені холодильні камери з застосуванням технології системи «ноу-фрост» і випущені їх дослідні зразки.

Разом з інститутом холодильної техніки фірма може вирішити любі проблеми по використанню холода в медицині, в тому числі з використанням виробничих потужностей АТ «НОРД».

Фірма «КРІОС» завжди рада співпраці як з практичними лікарями так і з науковцями. Фірма з радістю буде сприяти впровадженню нових ідей в області медичної техніки.

Адреса фірми «КРІОС»: 340112, м. Донецьк, вул. Жуковського, 2.

Тел. 69-49-26.